

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۰۲/۱۳/۲۰۲۲

محمد صالح گردش

ریشه تعدادی از کلمه های زبان پشتو در اوستا

(قسمت دوم)

«چیترا» یکی از کلمه های اوستایی ست چنان که این کلمه در هات ۳۱ بند ۲۲ و جا های دیگر در اوستا آمده است که به معنی آشکار، هویدا، پدیدار است و در گزارش پهلوی بیتاک (پیدا) شده است. این همان کلمه یی ست که در زبان فارسی به هیأت «چهر» در آمده است. پس اگر کلمه چهر (چهره) در زبان پارسی را هیأت بر جا مانده این کلمه بپذیریم، می توان گفت که کلمه «خیره» در زبان پشتو نیز از همین ریشه و بنیاد بوده باشد.

«اوشورو» کلمه یی ست که در هات ۳۲ بند ۱۶ و جاهای دیگر در اوستا آمده است و این کلمه در اوستای پور داود «از روی هوش» معنا شده است و در گزارش پهلوی فراخو هوشیه آمده یعنی فراخ هوشی و در توضیح افزوده شده داناک هوشیه. چنان که دانسته می شود در ترکیب این کلمه، کلمه اوش (هوش) موجود است و این همان کلمه یی ست که در زبان پشتو به هیأت «اوبس» کار برد دارد. من با توجه به همین کلمه بود که اسم زردشتر (زردشت) را به معنی هوش دارنده دل و شخص معتقد گرفته ام و نیز زرد در اوستا به معنی دل است. ر.ک: (ریشه و معنی کلمه اوستا، ص ۷۴ همین قلم) و (آرامگاه مهر، ص ۹۰ همین قلم)

«سرونکه» کلمه یی ست که در هات ۳۰ بند ۱۰ و بند ۱۰ هات ۲۸ آمده است. این کلمه به معنی نام و آوازه و شهرت گرفته شده است و هم چنان کلمه اوستایی «هئو سرونکه» یا هوسرونکه که در زبان پارسی خسرو شده و به معنی نیکنام است، از همین ریشه و بن دانسته شده است. هیأت بر جا مانده کلمه هوسرونکه از نظر من در زبان پشتو «اوخارنه» به معنی شهرت و آن هم شهرت نیک و خوب خواهد بود. پس می توان ادعا نمود که اصل و ریشه کلمه خسرو با توجه به دو جزء این کلمه اوستایی، از بستر مادر زبان پشتو بوده باشد.

کلمه خوفن یکی از کلمه هایی ست که در هات ۴۴ بند ۵ و نیز هات ۳۰ بند ۳ آمده است. این کلمه از مصدر «خوپ» است که در زبان پهلوی خوپتن و در پارسی خفتن شده است. این همان کلمه یی ست که در زبان پشتو به هیأت «خوب» موجود است. در چنین موارد است که بر علاوه هم سرچشمه بودن زبان اوستایی (مادر زبان پشتو) با زبان پهلوی، متوجه یکسانی ها در طرز ادای کلمه ها نیز درین دو زبان قدیم این حوزه می شویم، زیرا پشتون ها حروف «ب» و «ف» را به هیأت «پ» اداء و بیان می نمایند که در میان کاربران زبان پهلوی نیز این مورد موجود بوده است.

د پانو شمیره: له ۱ تر ۱

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې دليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خيږ و لولئ